

KRIZOVÝ PLÁN

**STŘEDNÍ ŠKOLY DESIGNU A UMĚNÍ, KNIŽNÍ
KULTURY A EKONOMIKY NÁHORNÍ**

U MĚŠŤANSKÝCH ŠKOL 525/1, Praha 8 182 00

ŠK.ROK 2025/2026

Obsah

Stručná analýza situace.....	5
Kontakty	6
Obecný postup v krizové situaci.....	8
Primární intervence	8
Následná intervence	8
Krizové plány pro jednotlivé události	10
Krizový plán pro výskyt omamné a psychotropní látky.....	11
Krizový plán pro rizikové chování v dopravě	14
Krizový plán pro poruchy příjmu potravy a sebepoškozování	16
Krizový plán pro podezření na týrané, zneužívané a zanedbávané dítě	18
Krizový plán pro projevy násilí, šikanu a kyberšikanu	20
Krizový plán pro nepřátelství vůči menšinám	24
Menšiny s odlišnou sexuální orientací či pohlavní identitou.....	24
Menšiny s odlišnou rasovou, národnostní nebo náboženskou příslušností.....	24
Možné podoby nepřátelského chování.....	24
Řešení projevů nepřátelství.....	25
Krizový plán pro vandalismus	26
Krizový plán pro záškoláctví	28
Krizový plán pro krádeže	30
Krizový plán pro útok na školu	31
Vnitřní prostředí.....	31
Vnější prostředí.....	31
Krizový plán pro netolismus a závislostní chování	32
Krizový plán pro rizikové sexuální chování.....	33
Krizový plán pro náhlou psychickou krizi	34
Sebepoškozování	34
Panická ataka.....	34
Krizový plán pro úmrtí nebo tragickou událost.....	36
Na školní akci nebo během vyučování.....	36
Situace není akutní	36

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento PP	Střední škola designu a umění, knižní kultury a ekonomiky Náhorní U Měšťanských škol 525/1, Praha 8 - Kobylisy
Jméno a příjmení ředitelky	Ing Hana Pavelková
Telefon na ředitelku	284 690 544
E-mail na ředitelku	pavelkovah@ssnahorni.cz

Jméno školního metodika prevence	Mgr. Lucie Juppová		
Telefon	284 690 564		
E-mail	juppoval@ssnahorni.cz		
Specializační studium	Ano		Ne
Realizátor vzdělávání			

Jméno výchovného poradce	Mgr. Ivana Chaloupková PhDr. Zuzana Frydrychová		
Telefon	284 690 564		
E-mail	chaloupkovai@ssnahorni.cz frydrychovaz@ssnahorni.cz		

Specializační studium:	Ano (I. Chaloupková) Ano (Z. Frydrychová)		
Realizátor vzdělávání	Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Praha		

Jméno školního psychologa	Mgr. Monika Žampachová
Telefon	770 159 410
E-mail	zampachovam@ssnahorni.cz
Jméno speciálního pedagoga	Mgr. Filip Koubek
Telefon	284 690 564
E-mail	koubekf@ssnahorni.cz

Stručná analýza situace

Ve škole funguje monitorovací systém rizikového chování žáku. Spočívá v odhalování nežádoucích projevů chování žáku ve školním prostředí (šikana, agresivita, neprospěch, záškoláctví, alkohol a kouření, jiné závislosti, a další). Je založen na spolupráci školního metodika prevence s výchovnými poradkyněmi, školním psychologem, třídními učiteli a ostatními pedagogickými i nepedagogickými pracovníky školy. Cílem tohoto systému je podchytit žáky s rizikovým chováním a pomoci jim v řešení jejich situace tak, aby nedocházelo k jejich vyhrocení a k narušování optimálního sociálního klimatu ve třídě či škole.

Případy, jimiž se v předchozích letech zabýval školní poradenské pracoviště ve složení: metodici prevence, výchovní poradci, školní psycholog a zástupci vedení školy byly zejména neomluvená absence, nízká motivace a špatné studijní výsledky, vztahy ve třídě a užívání omamných a psychotropních látek.

Střední škola Náhorní spolupracuje s psychology zabývajícími se problematikou školství ať už z řad zaměstnanců PPP nebo z kmenových pracovníků školy.

Tento krizový plán založen na odborných poznatcích a doporučeních. Nabízí stručný popis jednotlivých problematických situací ve škole a postup jejich řešení krok po kroku. Další rozšiřující informace jsou uvedeny v přílohách k jednotlivým tématům.

Pokud je v textu uveden pouze mužský rod (metodik prevence, žák atd.), je tomu tak z důvodů stručnosti a přehlednosti textu a obecné zvyklosti. Shodně je tím myšlena jakákoli genderová příslušnost dotyčné osoby.

Kontakty

Školní poradenské pracoviště

Metodik prevence	Mgr. Lucie Juppová	284 690 564
Výchovný poradce	Mgr. Ivana Chaloupková	284 690 564
Výchovný a kariérový poradce	PhDr. Zuzana Frydrychová	284 690 564
Školní psycholog	Mgr. Monika Žampachová	770 159 410
Speciální pedagog	Mgr. Filip Koubek	284 690 564
Zástupce vedení škola (buď ředitelka školy, nebo zástupkyně ředitelky školy)	Ing. Hana Pavelková	284 690 544
	Mgr. Bronislava Svobodová	284 690 554

Integrovaný záchranný systém

Policie České republiky	158
Hasičský záchranný sbor	150
Zdravotnická záchranná služba	155
Městská policie Praha	156
Mezinárodní tísňová linka	112

Odborné organizace

Linka bezpečí	800 155 555, 116 111	
Krizové centrum LB	226 727 953, 266 727 955	Po – Pá 8:00 – 16:30
Rodičovská linka LB	283 852 222	Pondělí 13:00 – 16:00 Středa 16:00 – 19:00
PPP pro Prahu 7 a 8	286 585 191	Mgr. Bc. Jiří Loučný
	286 882 368	Mgr. Jiří Sixta a Mgr. Markéta Tutterová – metodik prevence
OSPOD	dle bydliště žáka	http://www.mpsv.cz/cs/14328
Dětská psychiatrie	225 096 670	MUDr. Kollárová
	257 324 263	MUDr. Hněvkovská
	608 331 242	MUDr. Schmidtová
	251 097 296	MUDr. Macek
FN Motol – dětská psychiatrie	224 433 400	
Výjezdy pro psychiatrické pacienty	261 227 944	
Krizové centrum RIAPS	222 586 768	Akutní psychiatrická služba, i lůžkový a noční provoz
Centrum krizové intervence	284 016 666	Linka důvěry

Středisko preventivních psychoterapeutických služeb	222 324 027	Břehová 3, Praha 1
Středisko pro děti, mládež a rodinnou terapii	224 968 238	Apolinářská 4, Praha 2
STŘEP (Středisko pomoci dětem a rodinám)	224 232 261	Senovážná 2, Praha 1
Institut rodinné terapie při FN Motol	224 430 478	
SVP Klíčov	286 887 075	Čakovická 51, Praha 9
SPDM Modřany	241 772 127	Rakovského 3138, Praha 4
Dětské krizové centrum, Sdružení proti násilí na dětech	241 483 853 - pro zanedbávané, týrané a zneužívané děti	V Zápolí 21, Praha 4 - Michle
ACORUS – pomoc obětem domácího násilí a jejich dětem	283 892 772 (den i noc)	Dělnická 12, Praha 7
Výjezdy pro psychiatrické pacienty	261 227 944	
Krizové centrum RIAPS	222 586 768	Akutní psychiatrická služba, i lůžkový a noční provoz
Centrum krizové intervence	284 016 666	Linka důvěry
Institut rodinné terapie při FN Motol	224 430 478	
SVP Klíčov	286 887 075	Čakovická 51, Praha 9
SPDM Modřany	241 772 127	Rakovského 3138, Praha 4
Dětské krizové centrum, Sdružení proti násilí na dětech	241 483 853 - pro zanedbávané, týrané a zneužívané děti	V Zápolí 21, Praha 4 - Michle
ACORUS – pomoc obětem domácího násilí a jejich dětem	283 892 772 (den i noc)	Dělnická 12, Praha 7
Bílý kruh bezpečí - obětem a svědkům trestné činnosti	257 317 110	U Trojice 2, Praha 5
OS proti šikaně (obětem školní šikany)	608 255 088	Vachkova 15, Praha 10 – Uhřetěves
Společnost proti šikaně	244 007 006	Zelený pruh 50, Praha 4
Klinika adiktologie	224 965 030	Ke Karlovu 11, Praha 2
Toxikologické informační středisko (alkohol, drogy-konzultace pro rodiče)	224 919 293 224 915 402	Na Bojišti 2, Praha 2

Prevcentrum	224 968 204	Meziškolská 2, Praha 6
PL Bohnice – detox a léčba	284 016 111	
Apolinář – Detox	224 968 203	
DROP-IN, Nadace pro prevenci a léčbu drogově závislých a AIDS	222 221 124	Karolíny Světlé 18, Praha 1
SANANIM	284 822 872	Novovysočanská 604 A, Praha 9
Centrum pomoci závislým	261 261 481 261 262 828	Rodvinovská 3, Praha 4
Protikuřácká poradna při 1. LF UK	224 919 322 (út: 14:00 – 16:00)	Studničkova 7, Praha 2
Anabell (poruchy příjmu potravy)	775 904 778	Baranova 33, Praha 3

Obecný postup v krizové situaci

Primární intervence

- Zajistit bezpečnost dítěte, které se nachází v krizové situaci, v případě potřeby ho oddělit od ostatních dětí. Uvědomit co nejrychleji zástupce školního poradenského pracoviště, který postupuje dle nejnovějších poznatků a po konzultaci v rámci teamu, případně po konzultaci s externími subjekty, které se konkrétní problematikou zabývají.
- Pokud není možné opustit třídu (je třeba řešit vzniklou situaci s ostatními dětmi, či zajistit jejich bezpečnost) je vhodné kontaktovat službu konajícího ZŘ, který situaci oznámí členům školního poradenského pracoviště a dalším členům vedení školy.
- Zajistit bezpečnost ostatních dětí.
- Pokud dítě ihned přebírá do péče člen školního poradenského pracoviště, pedagog se vrací do třídy.
- Pokud je nutná přítomnost pedagoga u dítěte v krizové situaci, převezme dohled nad třídou jiný pedagog, kterého do dané třídy zajistí příslušný ZŘ.

Následná intervence

Další práci s dítětem či se třídou dle druhu krizové situace zajišťují:

Členové školního poradenského pracoviště

- Školní psycholog
- Školní metodik prevence
- Výchovné poradkyně

- Případně ředitelka nebo zástupci ředitelky školy

Externí pracovníci

- Pedagogicko-psychologická poradna
- Speciálně-pedagogické centrum (které má dítě v péči)
- Středisko výchovné péče (které má dítě v péči)
- Dětská psychiatrie
- OSPOD (dle místa bydliště dítěte)
- Preventivní skupina Policie ČR

Informování zákonných zástupců má na starosti ředitelka školy nebo jím pověřený zástupce ředitelky školy.

Uzavření případu provede školní poradenské pracoviště.

Archivaci protokolů provede školní poradenské pracoviště.

Pedagogická rada projedná na základě informací od ředitelky školy případné výchovné nebo klasifikační opatření.

Rodiče oběti jsou s výsledky seznámeni prostřednictvím výchovných komisí (školní poradenské pracoviště, příslušný ZŘ a TU).

Třídu informuje v přiměřené míře s ohledem na oběti a sociometrické šetření školní metodik prevence, výchovná poradkyně a TU (dle dohody případně metodici prevence PPP pro Prahu 7 a 8).

Podle závažnosti náleží ředitelce školy ohlašovací povinnost příslušným orgánům (policie, OSPOD).

Střední škola designu a umění, knižní kultury a ekonomiky Náhorní
U Měšťanských škol 525/1, Praha 8, 182 00

SŠ
DUKE
Náhorní

Krizové plány pro jednotlivé události

Krizový plán pro výskyt omamné a psychotropní látky

Omamnou a psychotropní látkou se rozumí jakákoli substance, která má možnost vyvolat změněné stavy vědomí, pro kterou jsou vyhledávány a mohou způsobovat závislost. Mezi OPL typicky patří např. alkohol, tabákové výrobky (nejen cigarety, ale také žvýkáci tabák a nikotinové sáčky), marihuana a výrobky z ní, pervitin, kokain, heroin.

V prostorách školy, v době vyučování i na všech akcích školou pořádaných je zakázáno užívání, výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek. Je zakázáno i navádění k užívání těchto látek a vstup do školy pod vlivem OPL.

nespecifická primární prevence

- posilovat u žáků kladný vztah ke zdravému životnímu stylu
- nabízet pozitivní vzory chování
- posilovat zdravé klima školy
- nabídka a podpora mimoškolní zájmové činnosti

všeobecná primární prevence

- pečlivě seznámit žáky a rodiče se školním řádem školy
- důsledně dodržovat pravidla školního řádu
- denormalizace užívání OPL, informování o jejich rizicích
- preventivní programy zaměřené na prevenci OPL a posilování zdravého životního stylu

Konzumace OPL ve škole

- konzumace = porušení školního řádu

- konzument je nebezpečný sám sobě, distributor všem

1. Při přistižení žáka je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci a zajistit bezpečí.
2. Návykovou látku odebrat a zajistit ji, aby nedošlo k další konzumaci.
3. Pedagogický pracovník posoudí, zda žáku nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, že je ohrožen na zdraví a životě volá lékařskou službu první pomoci (155), informuje okamžitě zákonného zástupce žáka a službu konajícího ZŘ a dohodne se na dalším postupu.

5. Jestliže nebezpečí nehrozí, sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (datum, místo, čas, jméno + podpis žáka), v případě, že žák odmítne, uvede tuto skutečnost do zápisu. Záznam založí školní MP do své agendy. Vyrozumí vedení školy.
6. V případě, že žák není schopný pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. V případě nedostupnosti zákonného zástupce, vyrozumí škola OSPOD, vyčká jeho pokynů a vyžádá si pomoc.
8. Zákonnému zástupci škola oznámí konzumaci OPL, i když je žák schopen výuky.
9. Současně splní škola oznamovací povinnost k orgánu OSPOD.
10. Škola v zájmu dítěte informuje zákonného zástupce o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace, doporučí rodičům, aby vyhledali odborníka a informovali se o léčbě. Vysvětlí rodičům nutnost léčby a důležitost motivace.
11. Vyhotovit záznam o situaci a jejím řešení, udělení případných výchovných opatření

Nález OPL ve škole

1. Nález látky v prostorách školy:

- nepodrobovat žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- ihned oznámit vedení školy
- za přítomnosti dalšího pracovníka vložit do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu, přelepit, orazítkovat, podepsat a uschovat do trezoru
- o nálezu neprodleně vyrozumět Policii ČR

2. Nález látky u žáka:

- nepodrobovat žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- ihned oznámit vedení školy
- za přítomnosti ředitelky školy (případně zástupce ŘŠ nebo MP) sepsat stručný záznam (datum, místo, čas, jméno + podpis žáka), v případě, že žák odmítne, uvést tuto skutečnost do zápisu, založit do agendy MP
- v případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předat zajištěnou látku přivolanému lékaři

3. Podezření, že žák má u sebe OPL:

- informovat ZŘ
- vyrozumět Policii ČR, zkonzultovat postup
- informovat zákonného zástupce
- žáka izolovat a do příjezdu Policie ČR ho mít pod dohledem
- v žádném případě neprovádět osobní prohlídku ani prohlídku jeho věci

4. Distribuce OPL ve škole:

distribuce a šíření = trestný čin

- vyrozumět Policii ČR, zkonzultovat postup
- vyrozumět zákonného zástupce a OSPOD

Krizový plán pro rizikové chování v dopravě

Rizikové chování v dopravě můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

Dělíme ho zejména podle cílové skupiny, o které pojednáváme. Základní dělení představují motorizovaní a nemotorizovaní účastníci dopravy:

- a) chodec
- b) cyklista,
- c) cyklista v městském prostředí
- d) cestující hromadnou dopravou,
- e) spolujezdec v motorizovaném vozidle,
- f) řidič mopedu nebo motocyklu s objemem do 50 cm³.

Dělení podle typu rizikového chování:

- 1. rizikové chování způsobené vlivem návykových látek (alkohol a jiné drogy),
- 2. rizikové chování způsobené neznalostí dopravních předpisů,
- 3. rizikové chování způsobené osobnostními faktory (agresivní jednání, vyhledávání vzrušujících zážitků, přeceňování vlastních schopností aj.).

Zastřešující organizací pro bezpečnost silničního provozu je BESIP, působící při Ministerstvu dopravy ČR. Na komunální úrovni se jedná o tyto partnery:

městská policie (zejména v oblasti dozoru a asistence v dopravním provozu v místech s vysokým výskytem dětí

dopravní policie (zejména v oblasti vzdělávání a nácviku praktických dovedností),

BESIP – metodologická podpora a informace,

Centrum dopravního výzkumu – odborné informace a publikace v oblasti dopravní výchovy,

Centrum adiktologie PK VFN a 1. LF UK Praha – školení a poskytnutí metodik pro selektivní primární prevenci

V oblasti RCH v kontextu dopravy téměř výlučně komunikujeme s rodiči dítěte a domlouváme případné akce orientované na zvýšení kompetencí dítěte v dopravním systému. Výjimečně kontaktujeme policii, a to zejména v případě, kdy jsme svědky aktivit žáků, které mohou vést k dopravním nehodám nebo ohrožují účastníky provozu na zdraví.

Pedagog, pokud má podezření, popř. zkušenost s výrazně rizikovým chováním žáka, má možnost konzultovat nápadnosti v chování žáka se členy školního poradenského pracoviště ve škole, popř. obrátit se na příslušnou pedagogicko - psychologickou poradnu s žádostí o konzultaci, popř. využít možnost supervize.

Krizový plán pro poruchy příjmu potravy a sebepoškozování

Pro **mentální anorexii** je typické odmítání nebo neschopnost udržet zdravou, normální váhu. Představa nárůstu váhy nemocné děsí. Častá je porucha vnímání vlastního těla, postižení se cítí obézní, i když mají podváhu. Postihuje nejčastěji mladé ženy a dívky, ale nevyhýbá se ani chlapcům a mladým mužům. Dokonce se zdá, že jejich počet narůstá. U dospělých se mluví o poměru výskytu mužů k ženám 1:10, ale u mladších je poměr mužů vyšší. Jedním z projevů je hubnutí a omezení příjmu potravy, to nemusí být ale vždy provázáno ztrátou chuti k jídlu. Zhruba polovina pacientů kombinuje omezení příjmu potravy s nadměrným, nepřiměřeným cvičením. Dalšími způsoby snižování váhy je zvracení, používání odvodňujících a projímavých prášků a různých dietních přípravků.

Bulimie se projevuje přejídáním, střídáním hladověním a zvracením (často spojeným s pocity viny). U bulimie nemusí být rozpoznatelný úbytek váhy. Jinak je v zásadě podobná mentální anorexii.

Psychogenní přejídání znamená stresovou reakci v podobě užívání nepřiměřeného množství jídla nebo jeho výrazně nezdravé formy. Často ústí v obezitu a další nemoci s ní spojené.

Ortorexie a **další specifické podoby** PPP mohou být těžko rozpoznatelné, vyznačují se však nadměrnou mírou zájmu o příjem potravy, který může poškozovat zdraví nebo normální fungování jedince.

Sebepoškozování je agresivní chování zaměřené na sebe a své tělo. Nejčastěji jde o řezání se, škrábání se, propichování nebo pálení kůže, mohou sem patřit i údery do zdi atd.

Poruchy příjmu potravy a sebepoškozování se často rozvíjejí pomalu a nenápadně. Často se také objevují současně. Klíčová je včasná identifikace a odborná intervence, často na úrovni celého systému (rodina, přátelé, vzory na sociálních sítích atd.).

Projevy PPP:

1. Ztráta hmotnosti
2. Nápadné zakrývání těla
3. Zimomřivost
4. Vynechávání jídel
5. Sociální izolace

V případě podezření na výskyt PPP:

1. Shromáždit a ověřit informace

2. Informovat školní poradenské pracoviště a ZŘ
3. Kontaktovat žáka a situaci s ním probrat, vhodná je přítomnost člena školního poradenského pracoviště a zákonného zástupce
4. Zamezit ohrožení života a zdraví (alespoň) v průběhu vyučování
5. V případě potvrzení podezření doporučit žákovi a zákonnému zástupci odbornou léčbu (Anabell, psychiatrie, psychoterapie, praktický lékař)

Krizový plán pro podezření na týrané, zneužívané a zanedbávané dítě

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN - Child Abuse and Neglect). Jde o jakoukoliv formu fyzického nebo psychického týrání, sexuálního zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední, pokud je ponižují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb. Takové chování můžeme chápat jako zneužití fyzické síly nebo psychické nadřazenosti a moci dospělého nad podřízeným a závislým dítětem.

Školy a školská zařízení jsou spolu se zdravotnickými zařízeními těmi subjekty, které případy týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte oznamují příslušným úřadům nejčastěji. Pedagogové jsou navíc od lékařů ještě v užším průběžném kontaktu s dětmi.

Učitelé jsou hned po rodičích dítěti nejbližší. A pokud pedagog vyučuje dítě, které je pravděpodobně týráno, může sehrát klíčovou roli při zamezení dalšímu týrání – může mu pomoci zbavit ho dalšího fyzického nebo psychického týrání a může mu dokonce někdy zachránit i život.

Změny v chování dítěte

1. celková stísněnost a nezájem o dění kolem
2. zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
3. úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob nebo v situaci, kdy je dítě s dospělým samo
4. vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
5. nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
6. agresivní napadání a šikanování vrstevníků
7. zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
8. potíže se soustředěním a zhoršení prospěchu ve škole
9. váhání s odchodem domů po vyučování
10. neomluvené absence ve škole
11. odmítání jídla nebo přejídání
12. sebepoškozování

13. útěky z domova

Známky na těle dítěte

1. opakovaná zranění včetně zlomenin
2. modřiny
3. řezné rány
4. otoky částí těla, například rtů, tváří, zápěstí
5. stopy po svazování
6. otisky různých předmětů na těle
7. natrhnutí ucha
8. otisky dlaně a prstů
9. stopy po opaření nebo popálení cigaretou

V případě podezření na výskyt syndromu CAN:

1. Shromáždit a ověřit informace
2. Informovat školní poradenské pracoviště a ZŘ
3. Kontaktovat žáka a situaci s ním v soukromí probrat, vhodná je přítomnost člena školního poradenského pracoviště, naopak nevhodná je přítomnost člena domácnosti
4. V případě potvrzení podezření citlivě informovat žáka o povinnosti skutečnost ohlásit a vysvětlit důvod. Denormalizovat to, co se žákovi děje a vysvětlit mu výhody ohlášení.
5. Informovat Policii ČR, nejlépe v doprovodu žáka. Informovat i v případě přetrvávajícího podezření, které žák přesvědčivě nevyvrátil.

Dítě je obětí sexuálního napadení

Jestliže se stalo obětí napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba, potom urychleně vše oznamte policii, rodičům a orgánu sociálně- právní ochrany dítěte. Chovejte se pevně a jednoznačně a dítě neopouštějte až do příchodu rodičů.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost

nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD).

Krizový plán pro projevy násilí, šikany a kyberšikany

Je třeba rozlišovat šikanu a izolované projevy agrese. Pro **šikanu** je typická systematičnost, dlouhodobost a výběr oběti, která má sníženou schopnost se bránit. Šikanu je třeba vždy důsledně řešit, i když má podobu „pouze“ psychického teroru a nikoliv fyzického násilí. Naopak jednotlivé incidenty se mohou objevit prakticky kdykoliv a je třeba je posuzovat zejména s ohledem na jejich intenzitu, může jít totiž o **vzájemnou „hru“**, při které se baví všechny zúčastněné strany, žádná z nich nevnímá žádnou fyzickou ani psychickou újmu a probíhá na základě vzájemného přátelství. Může se však také jednat o **vzájemný verbální nebo fyzický konflikt nebo jednostranné projevy násilí**. Za specifickou formu násilí můžeme považovat i **sexuální obtěžování** a nevhodné projevy jednostranné náklonnosti. Rozlišovacím kritériem je závažnost projevů a subjektivní hodnocení všech zúčastněných.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. Na rozdíl od jiných druhů násilí je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu.

Vzhledem k tomu, že šikana i další výše zmíněné jevy se v zárodečných fázích mohou vyskytnout v každé škole, věnujeme tomuto jevu zvláštní pozornost. Důraz klademe na vytváření dobrých vztahů v třídních kolektivech, zabýváme se vztahy v třídních kolektivech ještě před vznikem šikanování. Jako nutnost vnímáme další vzdělávání školního metodika prevence, výchovné poradkyně a ostatních pedagogických pracovníků školy v oblasti problematiky vytváření dobrých vztahů, v práci s dynamikou skupiny, v podpoře a upevňování zdravých třídních norem dětí, žáků a studentů.

Na prevenci šikany i při řešení jednotlivých případů spolupracují pedagogičtí pracovníci podle předem dohodnutých postupů.

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní

přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Projevy šikanování

Přímé

- Posměšné poznámky a přezdívky, urážky
- Kritika a výtky
- Příkazy a nátlak, kterým se podřizuje
- Fyzické násilí
- Poškozování věcí
- Neopětované a nevyrovnané pošťuchování

Nepřímé

- Osamocení, sociální izolace
- Vyhledává přítomnost a podporu učitelů, nikoli vrstevníků
- Náhlé zhoršení školního prospěchu
- Náhlé zhoršení čistoty a kvality oblečení, vybavení atd., případně ztráta
- Absence ve škole, záškoláctví
- Výše uvedené nechce nebo nemůže vysvětlit

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu. Příklady šikanování a další příklady projevů jsou uvedeny v příloze.

Postup řešení šikany:

Počáteční fáze šikany (se standardní formou)

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi. Vhodná je přítomnost člena ŠPP, případně i ZŘ.
2. Informování ředitele školy nebo statutární zástupkyně.
3. Nalezení dalších vhodných svědků a rozhovor s nimi, shromáždění a ověření všech dostupných informací.
4. Zajištění ochrany obětem.
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi. Vhodná je přítomnost

- zákonných zástupců nebo jejich informování.
6. Rozhovor s oběťmi, případně i s jejich zákonnými zástupci.
 7. Vyhотовit záznam o situaci a jejím řešení, udělení případných výchovných opatření
 8. Následná práce se třídou, vedená členy ŠPP nebo externí organizací, zaměřená na posilování pozitivních vztahů ve třídě.
 9. Dlouhodobý monitoring třídy.

Pokročilá šikana s neobvyklou formou – výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana obětí.
2. Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Informování ředitelky školy nebo zástupců ředitelky školy.
4. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
5. Pokračující pomoc a podpora oběti.
6. Nahlášení policii a dalším organizacím, případně zákonným zástupcům zúčastněných.
7. Vlastní vyšetřování a práce se třídou a oběťmi, případně spolupráce s dalšími organizacemi.

Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů lze užít následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele, podmíněné vyloučení a vyloučení ze studia na střední škole.
- Snížení známky z chování.
- Převedení do jiné třídy.

V mimořádných případech se užijí další opatření:

- Ředitelka školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- Ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědná ředitelka školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací. Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozvědí o šikanování.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, školního poradenského pracoviště a případně také dalších organizací.

Zejména:

- v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- v resortu zdravotnictví – s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou),
- případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany
- v závažnějších případech Policie ČR a OSPOD

Krizový plán pro nepřátelství vůči menšinám

Jedná se o nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou, respektive vůči lidem, kteří vybočují z běžných genderových norem, dále pro zástupce rasové, národnostní nebo náboženské menšiny. Toto rizikové chování souvisí s dvěma dalšími problémovými oblastmi, kterými jsou šikana a extremismus.

I jednorázové setkání s projevy nepřátelství může mít významný negativní dopad na psychickou pohodu a studijní úspěchy žáka, je proto potřeba tomuto tématu věnovat pozornost.

Menšiny s odlišnou sexuální orientací či pohlavní identitou

Homofobní a jiné postoje často vedou k šikaně namířené vůči lidem, u nichž je známa nebo se předpokládá menšinová sexuální orientace. Tou jsou často postiženi i heterosexuální lidé, kteří nesplňují v očích svých vrstevníků genderové stereotypy, tj. představy o tom, jak se má chovat a vypadat „správný kluk“ či „správná holka“. Specificky pak může jít o nepřátelství vůči osobám procházejícím tranzicí pohlaví.

Rizikovými faktory u obětí homofobního obtěžování či homofobní šikany je především nejistota v oblasti vlastní sexuální či genderové identity. To se může týkat lidí, kteří patří ke gay, lesbické, bisexuální či transsexuální menšině a mají problémy s integrací svojí identity, ale také osob heterosexuálních s nedostatečným sebevědomím či atypickými projevy v oblasti genderové a sexuální exprese. Zvláště rizikový je tento hendikep tehdy, když se u potencionální oběti či skutečné oběti rozvine krize identity, které může vést k depresi, sebepoškozování či dokonce k sebevražednému chování.

Menšiny s odlišnou rasovou, národnostní nebo náboženskou příslušností

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Možné podoby nepřátelského chování

- verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy kvůli jejich (i domnělé) příslušnosti k menšinám
- revizionistické zpochybňování oficiálních výkladů historie či pojetí soudobé demokracie ve prospěch extremistického výkladu;

- agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky (včetně možnosti vytváření extremistických part a skupin ve škole);
- využívání školního vzdělání a výcviku k nabytí znalostí, dovedností a schopností pro bezprostřední využití v extremistické scéně
- využití školních prostor, zařízení a přístrojů ve prospěch extremismu (např. využití školních počítačů a serverů k vytváření a umístění extremistických internetových stránek);
- zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu

Řešení projevů nepřátelství

nespecifická primární prevence

- posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům
- nabízet pozitivní vzory chování
- posilovat zdravé klima školy
- nabídka mimoškolní zájmové činnosti

všeobecná primární prevence

- pečlivě seznámit žáky a rodiče se školním řádem příslušné školy
- důsledně dodržovat pravidla školního řádu
- získávat zpětnou vazbu žáků a rodičů na fungování školy
- posilovat toleranci k odlišnostem
- debaty o demokratických hodnotách a principech
- besedy s odborníky a angažovanými osobnostmi

Postup při odhalení nepřátelství nebo příslušnosti k extrémistickým skupinám

Pokud se ve třídě vyskytnou **náznaky nepřátelství** vůči žákovi, **postupujeme dle plánu k řešení šikany**. Stejně jako u šikany je však vhodná prevence a to zejména pokud se ve třídě vyskytuje někdo, jehož sexuální orientace je minoritní či je považována diskutabilní, nebo že se v kolektivu vyskytují jedinci, kteří rádi prezentují svoje postoje nepřátelské lidem s menšinovou sexuální orientací.

Při odhalení **příslušnosti k extremistické skupině**, kterou však žák otevřeně nepropaguje nebo ji aktivně neprojevuje, je na zvážení individuální přístup a otevřená diskuze. Zároveň je však třeba důsledně hraničit potenciální propagaci a projevy této příslušnosti.

Pak je třeba přistoupit k **selektivní specifické prevenci**, oslovit externí organizaci nebo uspořádat patřičný preventivní program zaměřený na informování o problematice a podpoře

tolerance. Samozřejmostí je citlivý a respektující přístup všech pedagogů a vedení školy, vhodné je v soukromí **konzultovat s oběti** (a případně i zákonnými zástupci) specifické potřeby a pocity.

Krizový plán pro vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek jejich úplné zničení (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, utrhané hadice od hasicích přístrojů, zničené školní pomůcky, učebnice části oblečení) nebo významné poškození (čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku, popsané a polité učebnice, oloupané nejrůznější rohy, nalepený toaletní papír na stropě apod.)

Důvody pro takové chování jsou nejrůznější a pro vypořádání se s jevem je třeba se jimi zabývat v každém konkrétním případě. Jestliže se jedná o záměr a cíl, pak je třeba použít vůči žákyni/žákovi jiné opatření, než když se jedná o snahu na sebe upozornit, vyrovnat se spolužákům a spolužačkám nebo o následek šikany, či její doprovodný projev.

V různé míře se jev vyskytuje ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy. Prostory, na jejichž konečné podobě se nějak podíleli i žáci a žákyně jsou terčem útoků méně často, než prostory ostatní a jsou také školní komunitou více střežené.

nespecifická primární prevence

- posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům
- nabízet pozitivní vzory chování
- posilovat zdravé klima školy
- nabídka mimoškolní zájmové činnosti
- úprava a zpříjemnění chodeb a dalších prostor školy
- nabídka možností, jak trávit volný čas ve škole

všeobecná primární prevence

- pečlivě seznámit žáky a rodiče se školním řádem příslušné školy
- důsledně dodržovat pravidla školního řádu
- získávat zpětnou vazbu žáků a rodičů na fungování školy
- zajištění lepšího dohledu (dozory, kamerový systém)

Doporučený postup

1. Promluvit si se svědky, shromáždit všechny informace
2. Rozhovor s podezřelými, informování o možných důsledcích, motivace k přiznání; případně doplnění informací
3. Kontaktování zákonných zástupců pachatele
4. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujte tento způsob náhrady škody.
5. Pokud žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumívejte o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyň a dohodněte s nimi způsob náhrady škody.
6. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumívejte Policii ČR a oznamte podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
7. Vyhотовit záznam o situaci a jejím řešení, udělení případných výchovných opatření

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Krizový plán pro záškoláctví

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence střední školy. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Nezřídka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

Prevence záškoláctví, způsob omlouvání nepřítomnosti žáků, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů je ošetřen Metodickým doporučením MŠMT „K prevenci a postihu záškoláctví a omlouvání žáků z vyučování“ vydaným pod č.j. MSMT-780/2024-1 ze dne 5.2. 2024. Školy si upravují postup pro případy záškoláctví interně, takže se liší v počtu neomluvených hodin, které jsou již vymezovány jako porušení školního řádu a jsou obvykle postihovány kázeňsky (napomenutí a důtky, podmíněčné vyloučení ze školy a vyloučení ze školy u žáků, kteří mají ukončenou povinnou školní docházku) či sníženou známku z chování.

Můžeme rozlišovat několik druhů záškoláctví:

- Pravé záškoláctví – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí
- Záškoláctví s vědomím rodičů – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti
- Záškoláctví s klamáním rodičů - existují děti, kteří dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních nebo jiných obtížích, po které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů
- Útěky ze školy – někdy se tomuto typu říká interní záškoláctví, kdy žáci do školy přijdou, nechají si zapsat přítomnost a během vyučování na několik hodin odejdou, přičemž zůstávají v budově školy nebo ji na krátkou dobu opustí

nespecifická primární prevence

- posilovat u žáků kladný vztah ke škole, vzdělání, svým spolužákům a učitelům
- nabízet pozitivní vzory chování
- posilovat zdravé klima školy
- nabídka mimoškolní zájmové činnosti

všeobecná primární prevence

- pečlivě seznámit žáky a rodiče se školním řádem příslušné školy
- důsledně dodržovat pravidla školního řádu

- získávat zpětnou vazbu žáků a rodičů na fungování školy

Postup při odhalení záškoláctví

1. v případě pochybností nebo nesrovnalostí při uznávání omluv absence kontaktovat co nejdříve zákonného zástupce
2. v případě podezření nebo potvrzení záškoláctví svolat výchovnou komisi s žákem a zákonným zástupcem, analyzovat situaci, hledat možná řešení a nabídnout spolupráci s externími organizacemi (Česká asociace streetwork, dostuduj.fit atd.)
3. podpořit žáka v návratu k docházce do školy, monitorovat jeho aktivity ve škole a oceňovat pozitivní chování
4. v případě potřeby zahájit preventivní programy pro rizikové skupiny (třídní kolektivy, případně pedagogy a rodiče)
5. pokud absence přesáhne 25 neomluvených hodin, obrátit se na OSPOD
6. Vyhotovit záznam o situaci a jejím řešení, udělení případných výchovných opatření

Postup školy v případech záškoláctví

Záškoláctví má obvykle progresivní charakter. Jestliže v případě neomluvené nepřítomnosti nenásledují žádná opatření, může se toto jednání opakovat. Pokud nejsou řešeny příčiny záškoláctví, může docházet k dalšímu ohrožení dítěte, jehož důsledkem může být též pokračování záškoláctví.

Je nezbytné, aby přiměřená opatření následovala už po prvním případě neomluvené absence, byť by se jednalo o jedinou vyučovací hodinu. Neřešení záškoláctví často vede i k tomu, že se jej dopustí další žáci, neboť získají pocit, že je tolerováno. Rozsah neomluvené absence se hodnotí za každé čtvrtletí školního roku.

Neomluvené nepřítomnosti do 12 hodin za dané čtvrtletí školního roku – škola kontaktuje zákonného zástupce a věc řeší s ním. Při delší neomluvené absenci postupuje podle následujícího bodu.

Více než 12 hodin neomluvené nepřítomnosti za dané období školního roku – škola svolává školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se výchovné komise účastní: ředitelka školy (případně jí pověření zástupci ředitelky školy), zákonný zástupce/případně zletilý žák, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholožka. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci/zletilým žákem se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

30 a více hodin neomluvené nepřítomnosti v daném čtvrtletí školního roku – v případě nezletilých žáků škola spolu s oznámením zašle i související dokumentaci (např. kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy, kopii zápisu z pohovoru, písemné vyjádření výchovného poradce, kopii písemného pozvání zákonných zástupců žáka na výchovnou komisi, kopii zápisu o jednání výchovné komise, záznamy o jednání v rámci

individuálního výchovného plánu apod.) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (OSPOD). Podle §10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí je škola povinna bez zbytečného odkladu oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností (OSPOD), pokud se dozví o skutečnostech uvedených v §6 téhož zákona, a to i v případě, že trvají po takovou dobu, nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí. Na OSPOD tedy škola hlásí jen závažnější případy. Jinak platí, že situaci vyhodnocuje přestupkový orgán, který sám se případně obrátí na OSPOD.

Zvýšená omluvená absence – je třeba věnovat i jí pozornost. Zvýšené množství zameškaných vyučovacích hodin, ačkoli řádně omluvených, je nežádoucí a může být projevem skrytého záškoláctví, kterému je také třeba věnovat patřičnou pozornost a včas proti němu zakročit. Je tedy třeba evidovat omluvenou absence také ke konci každého čtvrtletí školního roku. V případě, že třídní učitel zpozoruje podezřelý nárůst omluvené absence (přes 50 % vyučovacích hodin) za čtvrtletí školního roku, je namístě, aby se podrobněji zabýval věrohodností důvodů nepřítomnosti. Pokud je důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se třídní učitel nebo ředitelka školy obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka/zletilého žáka a požádat jej o vysvětlení, případně sdělit, že příště bude vyžadovat potvrzení od lékaře – viz školní řád. Vyžadovat omluvení absence lékařem zpětně však není možné.

Konstruktivní opatření

Při každé absenci třídní učitel vyčká, zda zákonný zástupce žáka omluví a doloží důvody jeho nepřítomnosti ve vyučování do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti za podmínek stanovených školním řádem

Pokud tak zákonný zástupce žáka/zletilý žák neučiní, třídní učitel jej prokazatelně upomíná v souladu se školním řádem.

Není-li důvod nepřítomnosti doložen ani po upomínce, třídní učitel o tom učiní záznam (osahující datum nepřítomnosti, datum nástupu žáka do školy, datum a text upomínky), a to do tabulky Žáci řešení, která je přístupná v E-Sborovně pro jednotlivé třídní učitele a zastupující třídní učitele.

Třídní učitel poté přímo kontaktuje (např. telefonicky) zákonného zástupce a informuje jej o absenci žáka. V případě, že se zákonného zástupce podaří kontaktovat, mohou nastat tyto možnosti:

- a) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví a šlo pouze o opomenutí z jeho strany. V tom případě je nepřítomnost omluvena dodatečně a třídní učitel domluví se zákonným zástupce taková opatření, aby se situace neopakovala.
- b) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole neví. Učitel probere situaci se zákonným zástupce žáka, dotáže se na možný důvod nepřítomnosti, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a řešení situace domluvou, případně upozorní na výchovná opatření, stanovená školním řádem. V tomto případě absence obvykle není omluvena.
- c) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví, ale nepovažuje důvody za dostatečné k omluvení, tj. žáka omluvit nechce. Prostřednictvím rozhovoru učitel zjistí možný motiv, který žáka k tomuto jednání vedl. Učitel navrhne další postup ve věci (domluva, zajištění poradenství, doučování, služby školního poradenského pracoviště), případně zmíní, zda a jaké důsledky pro žáka z dané situace vyplývají. Výsledek je zaznamenán do formuláře „Záznam o jednání s žákem/zákonným zástupcem“. Absence není omluvena.

V komunikaci se zákonnými zástupci žáka je vždy třeba klást důraz na pozitivní přístup a konstruktivní řešení. Je třeba objektivně popsat situaci, zdůvodnit, z jakého důvodu je tato

situace nežádoucí, popsat žádoucí stav a navrhnout opatření k jeho nastolení.

Nejpozději v tomto bodě (vyjma důvodu uvedeném v odstavci a) informuje třídní učitel ředitelku školy, školního metodika prevence a výchovného poradce.

Zákonný zástupce/zletilý žák i nadále nekomunikuje

Třídní učitel postupuje v souladu s §68 odst. 2. Školského zákona fikce zanechání vzdělávání, a to, jestliže po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů se žák neúčastní vyučování a jeho neúčast není omluvena, o dané skutečnosti třídní učitel neprodleně informuje ředitelku školy, která písemně vyzve zákonného zástupce nezletilého žáka/zletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován jako by vzdělávání zanechal, a to posledním dnem této lhůty. Tímto dnem přestává být žákem školy.

Písemná pozvánka k osobnímu jednání

Nedaří-li se kontaktovat zákonného zástupce žáka nebo dojde-li k opakované neomluvené absenci, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání zákonných zástupců s třídním učitelem, a to v následujícím sledu, pokud zákonný zástupce nereaguje:

Pozvánka k osobnímu setkání s třídním učitelem za účelem konzultace (prostřednictvím e-mailu, a to s pozvánkou v příloze nebo jinak doručenou pozvánkou);

A současně doporučeným dopisem včetně poučení o opatřeních, k nimž bude nutno přistoupit, nepodaří-li se navázat spolupráci se zákonnými zástupci (alternativně datovou schránkou, pokud jí zákonný zástupce disponuje)

V případě, že zákonný zástupce stále nereaguje, dojde k předání kompetencí třetí straně (viz dále)

Schůzka zákonných zástupců žáka s třídním učitelem

Na osobní schůzce je se zákonnými zástupci probrána situace žáka, situace rodiny, učitel zjišťuje možné příčiny záškoláctví a domlouvá s rodiči postup k nastolení žádoucího stavu. Před schůzkou třídní učitel informuje školního metodika prevence, případně výchovného poradce, který ve věci poskytne své stanovisko s návrhem dalšího postupu. V ideálním případě se školní metodik prevence, výchovný poradce, případně speciální pedagog, případně zastupující třídní učitel nebo člen vedení školy osobního setkání se zákonnými zástupci účastní. Škola doporučuje, aby nikdy s rodiči třídní učitel nejednal sám, tedy bez přítomnosti alespoň jednoho z výše jmenovaných zástupců školy.

Účast žáka je možná, protože žák má právo sdělovat svůj názor na situaci, která se ho týká, a je sám o sobě hlavním nositelem změny své situace. Jednání by mělo být v takovém případě přizpůsobeno jeho věku a aktuálnímu stavu.

Pro jednání s rodiči i žákem je třeba zaujmout partnerský, nikoliv komisionální přístup. Rodiče jsou partner školy v řešení rizikové situace žáka a důležitými nositeli změny této situace. Cílem je se skutečně domluvit ku prospěchu všech.

O schůzce je vyhotoven zápis, a to s podpisem všech zúčastněných. S rodiči bude domluven termín další schůzky, reflektující povahu a závažnost konkrétního případu, jakož i charakter a časovou náročnost opatření, na jejichž přijetí se strany dohodly. Plnění opatření, vyplývajících ze zápisu, je třeba sledovat a vyhodnocovat.

Krizový plán pro krádeže

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho, a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován. Drobné krádeže se vyskytují ve všech školách a všech stupních vzdělávací soustavy, hodnota hmotné škody není určující. Stejně jako v předchozím případě, jsou důvody tohoto chování různé a pro vypořádání se s daným jevem je nutné se jimi vždy v konkrétním případě zabývat.

Jak postupovat v případě podezření na krádež

1. Promluvit si s okradeným žákem, získat všechny potřebné informace, možné svědky a případně i podezřelé
2. Obrátit se na ZŘ a členy ŠPP
3. Kontaktovat zákonné zástupce okradeného žáka
4. Promluvit si se svědky, shromáždit všechny informace
5. Rozhovor s podezřelými, informování o možných důsledcích, motivace k přiznání; případně doplnění informací
6. Kontaktování zákonných zástupců pachatele
7. Podpora navrácení ukradeného majetku a omluvy, podpora obnovení pozitivního vztahu mezi pachatelem a obětí
8. Vyhotovit záznam o situaci a jejím řešení, udělení případných výchovných opatření
9. Následný preventivní program ve třídě, zaměřený na podporu pozitivních vztahů a důvěry, zamezení eskalace problematiky a ostrakizaci pachatele

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda vyšší než 10 000 Kč, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Krizový plán pro útok na školu

Krizové situace spojené s násilím ve školním prostředí zahrnují zejména rizikové chování, které je vyvoláno krizovou situací, která přichází z různých prostředí.

Vnitřní prostředí

Jedná se o řešení konfliktů neadekvátním způsobem. V případě šikany, kyberšikany, vandalismu a další (viz Přílohy Metodického doporučení).

Vnější prostředí

Jedná se o násilí způsobené osobou, která navštívila školu - obvykle rodič/rodiče žáka, násilí způsobenému cizí osobou/osobami, která vnikla do školy nebo jejího okolí a ohrožuje školu násilím nebo jinými prostředky, které mohou ohrozit žáky, pedagogy a další pracovníky školy. Útok na školu může podniknout i student školy.

Je klíčové nepodceňovat rizikové znaky v podobě náznaků, výhrůzek, obliby zbraní a násilí, projevy nenávisti a násilí atd. Rovněž anonymní výhrůžky je potřeba brát vážně a situaci konzultovat se složkami IZS.

Útok může být cílený na konkrétní osobu, nebo s cílem ublížit co nejvíce osobám bez konkrétního cíle. V případě útoku na konkrétní osobu může být útočník ochoten překonávat překážky a případnou obranu. V případě obecného útoku se útočník obvykle nezdržuje překážkami.

1. Volat linku Policie 158. Informovat o poloze školy, situaci, přibližném počtu lidí a zraněných, popsat pachatele atd. Hovor neukončovat, pokud volající není v ohrožení nebo ho k tomu nevyzve operátor linky.
2. Po domluvě s operátorem linky informovat všechny studenty a pracovníky školy např. pomocí rozhlasu. Pověřené osoby mají za úkol zajistit bezpečnou evakuaci.
3. V případě možnosti preferovat bezpečnou evakuaci. Důležité je shromáždit se v dostatečné vzdálenosti do školy.
4. Pokud není možná bezpečná evakuace, zamknout a zabarikádovat dveře třídy, vyklidit prostor kolem dveří, zhasnout, vypnout techniku ve třídě (projektor atd.), ztlumit mobilní telefony a zůstat potichu. Komunikovat ze zasahujícími složkami IZS pomocí telefonu nebo skrze okna.
5. Pokud není jiná možnost, je naprosto oprávněné bránit se proti útočníkovi všemi způsoby a dostupnými zbraněmi.

Krizový plán pro netolismus a závislostní chování

Může se jednat o závislost na sociálních sítích, užívání mobilního telefonu, herních automatech, videohrách, sázení atd. Ačkoli se jedná o závislosti stejně závažné jako závislosti látkové (viz Krizový plán pro návykové látky), je správná identifikace náročnější. V případě podezření je vhodné získat informace od žáka, jeho spolužáků a jeho rodičů.

1. Projevy závislostního chování je možné hraničit během vyučování v mezích školního řádu.
2. Svá podezření konzultovat se členy ŠPP.
3. V případě potvrzení podezření kontaktovat zákonné zástupce, probrat s nimi i se žákem možná rizika.
4. Doporučit spolupráci s externími organizacemi.
5. Podle situace domluvit se členy ŠPP preventivní program pro celou třídu

Krizový plán pro rizikové sexuální chování

Rizikovým sexuálním chováním může být myšleno časté střídání sexuálních partnerů, sex s neznámými partnery, promiskuita, prostituce, nebezpečné sexuální praktiky atd. Sporným může být předčasné zahájení sexuálního života, které nad hranici 15 let je individuální. Naopak velmi aktuální je téma sdílení intimních fotografií.

Při řešení tohoto tématu je potřeba postupovat velmi citlivě a opatrně, ponechat si velký prostor pro získání důvěry a nastolení bezpečné atmosféry. Stejně tak je nutno brát v potaz individuální nastavení norem sexuálního chování.

V případě nejistoty je vhodné situaci konzultovat se členem ŠPP.

Krizový plán pro náhlou psychickou krizi

Psychická krize může nabývat různých podob. Klíčové je odlišit, jestli je při ní student nebezpečný sobě nebo okolí (viz Sebepoškození a Panická ataka a také Obecný postup v krizové situaci).

Je také třeba odlišit, **jestli se jedná o akutní stav** (např. student se zamkl na záchodě a řeže se), který je třeba bezodkladně řešit, **nebo důkazy o dlouhodobém zhoršeném psychickém stavu** (nalezení jizev a strupů), které lze konzultovat předem se členy ŠPP (viz Krizový plán pro poruchy příjmu potravy a sebepoškození).

1. Pokud je to možné, je dobré zajistit žákovi soukromí a zároveň dohled nad jeho bezpečím, např. pokud má ve třídě dobrého přítele, dovolit mu telefonát se zákonnými zástupci, případně zajistit dohled člena ŠPP.
2. Domluvit se se žákem, jestli je možné v brzké době se vrátit do výuky, nebo je potřeba zajistit doprovod zákonného zástupce domů.

Sebepoškození

1. Navázat komunikaci se žákem, zjistit závažnost zranění
2. Podle závažnosti zranění zavolat Záchranou službu nebo zákonného zástupce
3. Pokud by nedošlo k vlastnímu ohrožení, poskytnout první pomoc a přivolat zdravotníky z ekonomického oddělení A. Lexová, M. Hajčiarová
4. Přivolat člena ŠPP
5. Zajistit dohled nad žákem do doby příjezdu IZS nebo zákonného zástupce
6. V případě potřeby situaci krátce probrat se třídou, zajistit následný intervenční program ve spolupráci se ŠPP

Panická ataka

Panická ataka je stav zdánlivě podobný kardiovaskulárnímu selhání. Může přijít kdykoli a kdekoli, ať už v následku vystavení stresu nebo během běžné situace. Dotyčný hyperventiluje, popisuje bolest nebo sevření na hrudi, prožívá silnou úzkost a pocit ohrožení života. Jedná se však o psychogenní stav, který nesouvisí s fyzickými potížemi (ty jsou vyvolány psychickým stavem) a odezní bez následku. Až na hyperventilaci nepřináší žádné zdravotní riziko, ačkoli se jedná o velmi intenzivní nepříjemný stav. Pokud s tímto stavem ale nemají zúčastnění zkušenost nebo si nejsou jisti, je v pořádku se obrátit na Záchranou službu a konzultovat situaci s ní.

1. Navázat komunikaci se žákem, mluvit důrazným, direktivním hlasem
2. Žáka usadit na židli nebo na podlahu s opřenými zády
3. Navázat s ním oční kontakt, případně položit např. ruku na rameno

4. Instruovat žáka k dlouhým výdechům (jako při nafukování balónku nebo sfoukávání svíček)
5. Kontaktovat zákonného zástupce a člena ŠPP

Krizový plán pro úmrtí nebo tragickou událost

Pokud dojde k tragické události, vážnému úrazu nebo úmrtí žáka nebo pedagoga školy, jedná se o situaci, která může zasáhnout celou školu. Může se tak stát přímo během výuky nebo školní akce, stejně jako mimo školní prostředí. Každý může reagovat odlišně a může dojít k šíření pomluv nebo polopравd, stejně jako strachu nebo výčitkám. Viz přílohy Když se stane neštěstí.

Na školní akci nebo během vyučování

1. Zajistit první pomoc, přivolat IZS
2. Zajistit bezpečí ostatních
3. Zajistit místo události pro Policii
4. Shromáždění informací (kontakt na zákonné zástupce, místo převozu do nemocnice atd.)
5. Postarat se o svědky a zasahující, poskytnout čas a klid, normalizovat různé projevy šoku a truchlení
6. Informovat vedení školy a členy ŠPP
7. Informovat blízké zasaženého (i v případě, že už zprávu obdrželi)
 - a. Vybrat minimálně dva vhodné pracovníky (pro osobní sdělení)
 - b. Zprávu připravit a vyjádřit stručně a jasně a v nejbližší možné době
8. Po zvládnutí akutní fáze události je dobré
 - a. proaktivně informovat zákonné zástupce ostatních žáků (vzhledem k rychlosti šíření informací a nepravd)
 - b. stanovit „tiskového mluvčího“, který bude komunikovat s médii; připravit si informace, které budou směřovat „ven“ a které „dovnitř“ směrem k rodičům, žákům a pedagogům
 - c. poučit rodiče, žáky a pedagogy o možnosti se nevyjadřovat k médiím, zajistit jim soukromí
 - d. obrátit se na další zdroje pomoci (zřizovatel, právník, neziskové organizace atd.)

Pokud situace není akutní

Po zvládnutí akutní fáze nebo v případě, že k tragické události nedošlo během školní akce

1. spolupracovat s přímými pozůstalými
 - a. nabídnout podporu, externí organizace

- b. domluvit se na vyjádření zármutku (podoba pietního místa, účast žáků a pedagogů na pohřbu atd.)
 2. spolupracovat se žáky učitele / spolužáky studenta
 - a. normalizovat různé projevy zármutku (silné i žádné emoce) různou délkou jeho trvání a různé potřeby (mluvit o tom, nemluvit, zapomenout...)
 - b. pracovat s pocity viny a hledáním viníka
 - c. domluvit se na vyjádření zármutku (podoba pietního místa, účast na pohřbu, vyvěšení černé vlajky atd.)
 - d. nabídnout možnost individuálního rozhovoru a externích organizací
 3. vytvořit pietní místo (veřejné pro celou školu / soukromé pro třídu)
 4. zajistit pokračování běžného chodu školy a výuky (s respektem pro individuální potřeby)
 5. vytvoření dlouhodobé památky (např. sportovní memoriál)

Je dobré počítat s tím, že následky události doznívají ještě dlouho. Může dojít k trvalým změnám jednotlivců i celých kolektivů. Lze také počítat se silnějšími reakcemi při časových milnících, např. ukončení roku, Vánoce, maturitní ples atd.

PŘÍLOHY:

1. Co dělat když - krizový plán pro návykové látky
2. Co dělat když - krizový plán pro rizikové chování v dopravě
3. Co dělat když - krizový plán pro poruchy příjmu potravy
4. Co dělat když - krizový plán pro alkohol
5. Co dělat když - krizový plán pro syndrom CAN
6. Co dělat když - krizový plán pro šikanu
7. Co dělat když - krizový plán pro kyberšikanu
8. Co dělat když - krizový plán pro homofobii
9. Co dělat když - krizový plán pro extremismus, rasismus, xenofobii a antisemitismus
10. Co dělat když - krizový plán pro vandalismus
11. Co dělat když - krizový plán pro záškoláctví
12. Co dělat když - krizový plán pro krádeže
13. Co dělat když - krizový plán pro tabák
14. Co dělat když - krizový plán pro násilí
15. Co dělat když - krizový plán pro netolismus
16. Co dělat když - krizový plán pro sebepoškozování
17. Co dělat když - krizový plán pro nová náboženská hnutí
18. Co dělat když - krizový plán pro rizikové sexuální chování
19. Co dělat když - krizový plán pro příslušnost k subkulturám
20. Co dělat když - krizový plán pro domácí násilí
21. Co dělat když se stane neštěstí
22. Škola a neštěstí, jsme připraveni